Anul 36 BUCUREŞTI, la 4 Septemvrie 1938 Nr. 35

LIBERTATEA

—Foaie pentru săteni şi muncitori, întemeiată la Orăştie, în anul 1902—

„LIBERTATEA" ESTE PROPRIETATEA FAMILIEI MOŞTENITOARE A LUI ION I. MOŢA

Redactor răspunzător: GAVRIL POP

PREŢUL FOII ESTE: 120 Lei pe un an, 60 Lei pe ½ an, 30 Lei pe 3 luni.

DIRECŢIUNEA „LIBERTATEA"—MOŢA BUCUREŞTI I. — Calea Victoriei 63.

Scrisorile pentru redacţie precum şi cererile sau banii pentru abonamente, se vor trimite pe adresa: ADMINISTRAŢIA „LIBERTATEA"— Moţa Bucureşti — Str. Luterană 6 Et. III.

Apare în fiecare Dumineca

Preţul unui număr 2 Lei

Fierbe cazanul satanei!..

Nori negri, nori prevestitori de furtună, plutesc pe cerul lumii

Nici în 1914 infrigurarea înarmărilor nu a fost mai aprigă caşi acuma. Fabricile de arme nu mai contenesc. Lucrează zi şi noapte. Fabrică oţele şi maşini grele, maşini ucigătoare, cât mai ucigătoare. Lumea întreagă este într'o fierbere de adevărat iad. Pretutindeni unde te duci, nu auzi vorbindu se altceva, decât despre înarmare şi război. O poftă nestăpânită de a se bate, a cuprins din nou lumea. Unele popoare, cari au fost bătute în războiul trecut, vreau să se răzbune, celelalte se pregătesc să se apere. Şi unele şi altele se înarmează, se înconjoară cu fier şi cu oţel.

Această infrigurare nu i opreşte pe purtătorii de cuvânt ai popoarelor, să declare, unde au numai prilejul, că vreau pacea, că luptă din răsputeri să stingă focul care începe să se aprindă. Germania, prin purtătorul său de cuvânt, Hitler, va întări, la congresul naţional-socialist dela Nuernberg, că 10 ani »dăruieşte« Europei armistiţiu. Adecă 10 ani nu vrea să se bată cu nimeni, nu pentru-că nu ar fi deplin înarmat, dar încă nu a sosit ceasul răfuielii. De altă parte Franţa încearcă pe toate căile să împace duşmăniile, fără a izbuti însă. Doar Anglia veghiază. Aşa politică duce Anglia. Nici chiar peste apele mari, în America, nu i linişte. Americanii se pregătesc vârtos de război. Ei îi au în coaste pe japonezi, cari îşi măresc tot mai mult puterea în acea parte a pământului.

Ţările mici, ţările cari nu se pot măsura cu uriaşele puteri ale lumii, caută să se unească unele cu altele, ca să facă împreună o mare putere. Acelea care nu pot, cari nu au cu cine se uni, umblă de colo până colo şi îşi caută un adăpost în sânul unei puteri mari. Aşa face Ungaria. Altele se declară neutre, adecă întăresc că nu au cu nimeni, nimica. Pare că în război te mai întreabă cineva dacă ai sau nu ai pricină de ceartă!...

In fierberea înarmării, popoarele uită câtă jale a aruncat, asupra lumii întregi, marele război peste care am trecut. Un nou război va fi şi mai aprig decât cel din 1916—1918. In loc de înarmare şi pregătire, neamurile ar face mai bine să încerce a netezi drumul spre pace, căci de un nou război, să ne păzească bunul Dumnezeu.

S'au împlinit 40 de zile dela moartea bunei noastre REGINE MARIA

Dzeu s'o odihnească în pace!

Revizuirea tuturor dispensaţilor dela serviciul militar

In împrejurările tulburi prin cari trece lumea, o pregătire temeinică pentru ziua necunoscută care va să vie, este o poruncă ce trebue împlinită fără şovăire. Imprejurul hotarelor ţării noastre, ochi ageri şi gânduri viclene râvnesc şi aşteaptă clipa, în care să-şi întindă ghiarele spre bogăţiile pământului nostru. Conducătorii noştri se străduesc din răsputeri să pregătească armata, să-i dee cele mai bune arme şi cea mai aleasă îmbrăcăminte. Jertfe uriaşe se pun astăzi pentru a face din armata ţării, o armată puternică şi temută, care să fie în stare să apere graniţele.

Unui soldat nu i ajunge numai să fie bine înarmat, să aibă puşcă bună, gloanţe multe şi haine alese. Inainte chiar de aceasta, sufletul său, inima sa, conştiinţa lui, trebuesc înarmate. Pregătirea sufletească a unui popor este o armă mult mai puternică decât o platoşă de oţel. Când a izbucnit cearta între Rusia şi Japonia, scriam tot în acest loc: „Rusia nu va putea lupta cu Japonia, pentrucă armata rusească nu este pregătită sufleteşte. Iar dacă totuşi va intra în război, de bună seamă va pierde". Aşa a şi fost. Rusia s'a înfricat de Japonia şi nu s'a apucat de piept cu aceasta.

O poruncă nouă vesteşte, că se va face, încă în săptămâna ce vine, revizuirea tuturor dispensaţilor dela serviciul militar, fie din pricină de boală, de întreţinere de familie sau din alte cauze. Chiar şi invalizii de război vor fi cercetaţi. Toţi aceia cari vor fi aflaţi „buni pentru serviciu", vor fi împărţiţi la serviciul la care sunt buni.

Este aceasta o măsură bună. Pentru apărarea ţării, nu mai poate exista motiv de dispensă. Toţi deopotrivă trebue să sară la graniţe, dacă vreau să trăiască liber pe pământul acesta, scos din mâni streine cu multă jertfă şi vărsare de sânge.

Stăpânirea să-şi aducă însă aminte, că mai are de împlinit o mare şi arzătoare cerinţă: *Pregătirea sufletească sa poporului şi a armatei.* Fără de acestea este aproape zadarnică jertfa neasemuită care se face prin înarmarea ţării. In clipele de acuma, poporul român are mare lipsă de o temeinică pregătire sufletească, pentru a putea înfrunta focul unui nou şi crâncen războiu.

Incepe răfuiala cu Izrael şi în Balcani!..

— Hotărâri însemnate, luate la conferinţa Micei Inţelegeri dela Bled —

Până aci ne-am mărginit să increstăm frământările din alte ţări, lupta altora împotriva duşmanului care din umbră sapă la temelia statelor, a bisericei şi a familiei. Cu toate că şi noi suferim, chiar în mai largă măsură, de aceeaşi durere, totuşi, din pricina împrejurărilor, din pricina încetei porniri din loc, de abia acuma suntem în măsură să ne bucurăm, că în sfârşit, şi în partea aceasta a lumii, în Balcanii noştri uitaţi, a început răfuiala cu Izrael.

Se vor fi întrebând unii, oare de ce trebue făcută atâta vâlvă în jurul acestei chestiuni jidoveşti? Dintru început trebue s'o mărturisim, că şi nouă, — acelora cari scriem numai despre acest lucru, cari increstăm de fiecare dată o nouă şi o nouă măsură, pe care alţii, alte popoare le au în contra jidovilor, — ne vine greu a crede, că aşa de curând va putea fi dusă la bun sfârşit chestiunea jidovească în aceasta parte a lumii. Pentrucă jidovii au la îndemână cele mai nebănuite mijloace de apărare Dar mai au şi cele mai puternice mijloace de atac. In mâna lor se află aurul, banul pământului întreg, şi cu banul, azi, lupţi mai aprig decât cu cele mai grozave maşini de război.

Inainte însă de a prevesti sorţii unei izbânzi în lupta împotriva jidanilor, trebue să ne mândrim că nu ne lăsăm mai prejos nici noi, de alte popoare. Iată că în săptămâna trecută, la Conferinţa Micei Inţelegeri care a cerut loc la Bled în Jugoslavia, s'a luat hotărârea, ca la îndemnul Micei Inţelegeri, să se adune la sfat toate popoarele cari suferă – ca şi Mica Inţelegere de boala jidovească. Să se adune şi să se sfătuiască unde s'ar putea afla un loc potrivit, pentru a aduna pe toţi jidovii pământului, şi a-i aşeza acolo, să şi alcătuiască şi ei o patrie a lor şi să scape celelalte neamuri de apăsarea nu prea plăcută a lor.

Urmând pilda Germaniei şi a Italiei, Mica Inţelegere şi-a dat seama, că nu mai poate fi amânată nici cu o clipă chestiunea jidovească. Cele 3 popoare, Cehii, Jugoslavii şi Românii, mai mult ca oricare alt popor de pe faţa pământului, sufere din pricina jidovilor. Ajunge numai o mică socoteală, că în aceste 3 ţări trăiesc peste 2 milioane şi jumătate de jidani, ca să se înţeleagă pe deplin însemnătatea pasului care s'a făcut la Bled.

Chestiunea mutării jidanilor într'o ţară a lor, este acum preocuparea de căpetenie a lumii. Chiar şi popoarele cari au sprijinit, cari au adăpostit şi au sărit în ajutorul jidanilor, şi acelea şi au dat seama, că nu se mai pot împotrivi furtunii care a început să se deslănţue vijelios împotriva primejdiei jidoveşti.

Ziua în care reprezentanţii Micei Inţelegeri au luat istorica hotărâre dela Bled, trebue să o increstăm adânc în viaţa luptei naţionaliste de desrobire din ghiarele lui Izrael. In clipa în care şi Balcanii s'au sculat în picioare, ca să alunge puhoiul jidovesc, să fim încredinţaţi, că biruinţa va fi şi a noastră.

Increstând cu aleasă tihnire acest fapt, zicem din toată inima: *Dumnezeu să ajute!*

Gavril Pop

Războiul spaniol

La Ebru, republicanii au pierdut zece mii de oameni şi mult material de războiu

Răsunătoarea biruinţă naţionalistă dela Ebru încă nu a fost uitată. De abia acum, după ce a trecut, suntem în măsură să dăm numărul celor cari au pierit acolo. Din informaţii oficioase rezultă că, republicanii au pierdut la Ebru peste 10 mii de morţi; o singură companie naţionalistă a cules de pe câmpul de lupte peste o mie de morţi republicani. In aceasta luptă au fost doborâte 76 de aeroplane republicane iar sburătorii, unii omorâţi, alţii prinşi. Naţionaliştii au mai cuprins 60 de mitraliere grele, .00 de mitraliere uşoare şi aproape 3 mii de puşti.

Trupele naţionaliste înaintează. Imprejurul râului Ebru se mai dau încă lupte crâncene. Astfel, în săptămâna trecută, Joi, a fost respins cu mari pierderi un atac republican în josul râului, care încercă să treacă apa, adăpostit de 7 aeroplane.

Toate aeroplanele au fost doborâte iar republicanii trecuţi înapoi peste râu. Incercările disperate de a lua înapoi terenul pierdut, sunt acum cu totul zadarnice.

BISERICUŢA DINTRE MUNŢI

Bisericuţă veche,
Pitită între munţi!
Te-am revăzut din nou...
Bătrână şi pitică,
Şi-atâtă de sfioasă,
De parcă ţi-ar fi frică
De anii tăi cărunţi!

Erai odată nouă,
Strălucitoare 'n soare.
Prin clopot ne grăiai
De-o sfântă sărbătoare
Şi ne chemai la tine
Vrând să ne dai lumină,
Şi floare lângă floare
Crescuseşi în grădină!

Aveai, atunci, un preot
Ca sfinţii din pereţi
Şi noi vedeam într'una
De bine să ne 'nveţi.
Mi se părea că port
Pe Dumnezeu în gând,
Că sfinţii doar la mine
Priveau aşa de blând,
Şi-adeseori, în faţa
Icoanei PREACURATE,
Doream să fiu Iisus
In braţe să mă poarte!..

De-atunci, câţi ani la nu-
[măr
Trecut-au peste noi?..
Am vânturat o lume
In grije şi nevoi,
Şi rând pe rând, am fost
– Voind să urc mai sus –
Şi Iudă, şi Apostol,
Şi răstignit Iisus!..

Dar tu?.. Abia te ţii
Pe cei patru pereţi...
Ţi s'a umplut grădina
De cruci şi de scaeţi...
O turlă ţi se darmă
Şi clopot nu mai ai,
Şi nu mai vin bătrânii
De sfinte sărbători
Lumină să le dai!

S'au coşcovit pereţii
Şi nu se mai văd sfinţii...
Nu se aude 'n strană
Cum ne cântau părinţii...
Pustiu.. pustiu şi gol..
Şi 'n sfântul tău altar
Oficiază vremea
Ca un păgân tâlhar!...
. . . .
Bisericuţă veche
Pitită între munţi
Şi mie mi-este frică
De anii mei cărunţi...
Ei duc păcate multe
Şi-mi fac sufletul greu..
. . . .
De ce nu mă mai chiamă
Din turlă Dumnezeu?...

Constantin Barcaroiu.

DE TOATE

Semnul întrebării

Semnul care se foloseşte în scris pentru a exprima întrebarea, a fost folosit pentru prima oară în anul 1400 de către un tipograf italian din Veneţia, cu numele Al. Manunzio.

*

Lungimea căilor ferate din lume

In anul 1840 în toată lumea existau 7679 km. de cale ferată. După 20 de ani numărul acesta s'a urcat la 108 mii de chilometri, iar peste alţi 20 de ani, lungimea căilor ferate era de 372 mii de chilometri.

In 1935, când s'a făcut cea din urmă statistică, lungimea căilor ferate era de un milion patru sute de mii de chilometri.

*

Impuşcat în cap şi totuşi trăeşte

Un cetăţean polonez cu numele Krzemnscky poartă de 20 de ani un glonţ în cap, fără să-i facă nici cel mai mic rău. Dânsul a fost rănit în timpul războiului şi spre marea surprindere a medicilor, cari nu puteau crede că va scăpa cu viaţă, polonezul s'a vindecat.

Un mare spital american l-a chemat acolo ca să fie cercetat de medici şi să se constate, în ce loc anume se află glontele de nu l-a vătămat până acuma.

*

Luptele de cocoşi

Oamenii de buieci ce sunt, nu mai ştiu ce anume să născocească, pentru ca să şi împlinească dorinţele, adecă să nu-i apuce urâtul, cum să mai spune. Fiindcă aceşti soiu de oameni, nu au nici un lucru. Ei îşi pierd vremea ticluind, te-miri ce.

In Anglia este la ordinea zilei lupta între cocoşi. Oameni foarte bogaţi, au crescătorii anume de cocoşi foarte bătăuşi, pe cari îi încalţă cu pinteni, cu cuţite şi apoi îi pun faţă în faţă, ca să se bată. Englezii fac haz de aceasta, dar mai ales pun rămăşaguri de tot mari, aşa cum se pun la cursele de cai sau în altă parte. Prinsorile sunt uneori de milioane de lei şi foarte uşor se pot pomeni, din oameni bogaţi în săraci, după »dispoziţia« unui cocoş sau al altuia.

Cu atâta sminteală, să nu ne mirăm, că treburile lumii merg prost...

*

Două sute şapte copii

Se ştie că în Franţa, familiile cari au numeroşi copii primesc din partea oficialităţii medalii de aur, de argint sau de bronz.

De curând a fost publicată o listă, din care reesă, că târguşorul Muzillac din Morbihan stă în fruntea oraşelor în ce **priveşte** naşterile.

In adevăr, pe listă stau 4 medalii de aur, una de argint şi 27 de bronz, acordate la 32 de mame cari şi-au înzestrat ţara cu 270 viitori cetăţeni

Regina noastră

Sunt patruzeci de zile de când Regina a murit! Vărsatu-s'au vreodată la groapa cuiva lacrimi mai fierbinţi şi mai cinstit curate? Fost-a cândva tristeţe mai adâncă şi mai neporuncită?

Şi nu numai în sufletul celor ce au cunoscut-O de aproape. Pretutindeni, pe întinsul plai al ţării, la întâiul dăngănit de clopot, ce ducea în svon de aramă jalea Curţii Domneşti dela Sinaia şi Argeş, capete s'au plecat cucernic, ochi au lăcrămat sincer, buze au rostit vorbe de închinare şi de slavă.

In holdele aurii, ca şi cununa părului Ei, secerători cărunţi şi au adus-O aminte. Mulţi dintrei ei — când ţara era numai spital şi războl crâncen — au fost îngrijiţi, miluiţi de Dânsa. I-au văzut mâinele pline de daruri şi de flori; şi mâinele lor acum au lăsat spicele, pentru ca să facă smeriţi pe piept o cruce.

Şi peste tot, în fiecare casă, cu ochi umezi s'a rostit: «a murit Regina!»

Au fost, desigur, pe tronul ţării noaste şi alte soţii de voevozi, ce şi-au împlinit strălucit menirea; şi totuşi n'a plâns norodul atât de îndurerat, nici odată.

De ce ne-a fost sufletul oare atât de legat de al Ei?

De ce o slăveam într'atâta?

Poate fiindcă suntem un neam pe care frumosul îl smereşte şi-l desfată; şi ne-a robit pe deantregul arătarea luminoasă a Domniţei bălane, venită de departe şi spre norocul nostru hărăzită să ne fie Regină.

Regina Maria! A fost şi va fi în amintirea noastră veşnic Consinzeană mândră a poveştilor noastre cu zâne.

L. P.

Ţiganul sentinelă

In vremea de primejdie, totdeauna **creşte** preţul braţelor bărbăteşti, fie acelea chiar şi de Ţigan. Aşa a crescut şi'n răzmiriţa din 48, mai ales într'un orăşel săsesc, unde erau puţini bărbaţi.

Iscoadele aduseseră veşti rele şi acum se sfătuiau bieţii Saşi: ce să facă ca să înfrunte primejdia?

Au hotărât într'un glas, ca să cheme sub arme pe toţi câţi sunt în stare să le poarte, chiar şi pe Ţigani, de cari — uitasem să vă spun — erau o lae destul de mărişoară în capătul oreşelului. Zis şi făcut.

Dupăce i-au adunat ciotcă pe toţi Ţiganii, le-a ţinut comandantul o vorbire, în care le-a lămurit primejdia care ameninţă ţara, precum şi orăşelul în care locuesc şi ei, vorbindu-le şi de datoria pe care o au cu toţii de a sări în ajutorul luminatului Impărat, împotriva răsculaţilor.

— Rău destul, jupâne — z'se un Ţigan, după toate acestea, — dacă a ajuns înălţatul Impărat ca să scoată din ţară duşmanul cu ajutorul nost, al ţiganilor!...

Dar vorba ceea: de silă bucuros, au luat fiecare puşca în spate şi-a pornit la slujba de ostaş. Ce era să facă? Cine era să se împotrivească poruncii?

Cel mai îndrăzneţ dintre ei fusese pus de straje în capătul orăşelului, spunându-i-se că, de va lăsa pe cineva să între în oraş, să ştie că e fiul morţii.

— Dar dacă nu va vrea s'asculte, jupâne, ce să fac?

— Să strigi: Halt! Wer da?, de trei ori, şi dacă tot nu se vor opri, dă-i foc!

— Bine, jupâne.

Stă el Ţiganul oarecât, fără să se ivească nimenea prin împrejurimi. Era doar răzmiriţă'n ţară, cine să-şi primejduiască viaţa?

Intr'un târziu însă, pe **când** se 'nvăluia ziua cu noaptea, iată că zăreşte străjerul nostru un om voinic, venind spre el. Işi boldeşte ţiganul ochii mai bine, omul însă tot spre el. Dupăce s'a apropiat omul binişor, numai ce cutremură odată văzduhul ţiganul:

— Holtverda, de trei ori!...

Omul cu pricina însă nici habar n'avea de răcnetul ţiganului, — venia cu îndrăsneală rară. Era un soldat, care venia să-l pună la 'ncercare pe ţigan, să vadă cum îşi face slujba.

Văzând Ţiganul că ăluia nici prin gând nu-i trece să s'oprească, pune puşca la picior, vâră mâna în buzunar şi frecând un chibrit de fundul pantalonilor, îi zice prieteneşte:

— No hai să-ţi dau foc!

FOIŢA

ŞTEFAN VODĂ ŞI CĂLUGĂRUL

Am auzit dela un călugur bătrân din mănăstirea Neamţului, următoarea istorisire despre Ştefan Vodă cel mare, domnul Moldovei:

Acest voevod în tinereţea sa a fost crescut de cărturari învăţaţi, care îl deprindeau cu obiceiurile vieţii curţilor domneşti şi-a ghici şi-a înfrânge vicleniile politice ale boerilor, a afla tainele şi năzuinţele neamurilor străine din jurul ţării sale, iar mai presus de toate, a cunoaşte meşteşugul vitejiei ostăşeşti. Şi în toate acestea arăta înţelepciune şi deosebită iscusinţă. Şi fiind dăruit de Dumnezeu cu minte aleasă, ştia toate ale vieţii domneşti şi trăia înconjurat de cinste şi de belşug, ferit de nevoile, de necazurile şi de suferinţele lumii acesteia şi toţi din jurul său, se sileau a-l face cât mai bun pentru domnie. Iar după ce a ajuns domn, s'a îndreptat într'o zi cu o ceată de boeri călăreţi, spre un fund de codru, unde auzise că trăia un vestit pustnic, despre a cărui viaţă cuvioasă mersese vestea în toată ţara şi mulţime mare de norod se ducea să-l vadă şi să-i **asculte** rugăciunile şi poveţele lui. Şi ajungând Ştefan Vodă la locul acela, a lăsat pe boeri mai departe şi descălecând, s'a dus pe jos la chilia călugărului, spre a nu fi recunoscut că este Domnul Ţării, şi ca un drumeţ oarecare a intrat în chilie. L-a primit bătrânul cu bună voe, ca pe orice închinător, că nu ştiea cine este.

Ştefan Vodă s'a mirat, văzând cuvioşia chipului călugărului şi blândeţa lui şi sărăcia chiliei sale în sălbăticia locului în care vieţuia. I-a zis bătrânului:

— «Părinte, cum poţi trăi în asemenea pustietate?» Bătrânul i-a răspuns:

— «Bine, fiule, cu mila şi cu ajutorul lui Dumnezeu, mă rog ziua şi noaptea pentru pacea şi mântuirea a toată lumea. Sbuciumul şi amăgirile vieţii acesteia leagă pe oameni aşa de mult de cele pământeşti, că nu mai au vreme de gândit la Dumnezeu, iar această datorie o împlinim noi călugării, că ne rugăm pentru cei ce sunt în necazuri şi suspinare şi pentru cei ce nu se roagă niciodată. Şi unii oameni ne uită, iar alţii vin şi ne miluesc şi dobândim, cu voia lui Dumnezeu, ceiace ne trebue pentru a vieţui în pustnicie».

Multe alte cuvinte frumoase a spus călugărul, de se minuna Domnul, că era ştiutor de multă carte călugărul acela, şi fiind calea grea şi vremea amiezii, Vodă a flămânzit şi a întrebat pe călugăr dacă are ceva de mâncare. Călugărul a scos o prescure, câteva poame şi un ulcior cu apă de izvor. A mâncat Vodă cu poftă şi s'a minunat de înfrânarea monahului, aflând că totdeauna are numai puţine bucate de astâmpărat cu ele foamea.

— De câţi ani eşti, părinte?...

I-a întrebat Ştefan Vodă.

— Apoi, am trecut din mila lui Dumnezeu, de optzeci.

Modificarea Legii pentru valorificarea grâului

Pentru ca legea valorificării grâului să aibă o cât mai largă bază de aplicare, pentru ca această lege să dea rezultatele cele mai bune şi pentru ca să fie în acord perfect cu noile principii călăuzitoare ale statului, a fost modificată în întregime. In primul rând s'au desfiinţat toate articolele în legătură cu ministerul cooperaţiei, trecându-se la ministerul economiei naţionale. S'a desfiinţat „Centrala Cooperativă de producţie, aprovizionare şi valorificare agricolă» înlocuindu-se cu „Institutul Naţional al Cooperaţiei". Această operaţie era foarte de lipsă, pentru ca să se pună sub o singură conducere, întreaga acţiune de valorificare a grâului. Pentru funcţionarea oricărei mori de măcinat, este lipsă de o autorizare a Oficiului Central de Valorificare, cum prevede noul decret lege. Se interzice morilor comerciale măcinatul orzului, pentru a se încunjura amestecurile dăunătoare făinei de grâu. Se dă îngăduire la funcţionarea morilor ţărăneşti din comunele cu peste 5000 locuitori.

Decretul lege mai prevede şi o serie de schimbări de numiri, de lipsă pentru înconjurarea greşelilor cari s'ar ivi şi pentru unificarea conducerii. Se prevede deasemeni o serie de noui măsuri pentru înlesnirea controlului autorităţilor financiare.

Banca Naţională a României este autorizată a pune la dispoziţia ministerului de agricultură şi domenii, un fond lunar de 3 milioane lei, care va putea fi administrat, pentru desăvârşita aplicare a legii.

Prin noile schimbări aduse legii de valorificare a grâului, se fac foarte mari economii, se unifică acţiunea şi se dă un nou avânt agriculturii.

Sinuciderea dnei Dr. Delia Noveanu din Arad

Cetim în ziarul »România« de Luni 29 August anul de faţă, următoarea tristă întâmplare:

Aradul este în serie neagră. După atâtea întâmplări tragice, al căror fir credeam că l-am încheiat cu moartea năprasnică a Feliciei Trâmbiţioni, iată că o doamnă plină de vioiciune şi energie din buna societate arădană, a a încercat să-şi pună capăt vieţii.

D-na dr. Delia Noveanu a fost găsită, Vineri dimineaţa pe la orele 8, de către servitoare, în nesimţire. Ea a fost transportată la Spitalul Central, unde i s'au făcut spălături la stomac. Otrava i a atacat rinichii şi plămânii.

Cauza faptei apare cu atât mai de necrezut cu cât d-na dr. Noveanu era cunoscută ca o femeie foarte veselă şi vioaie. După unele zvonuri se crede, că s'a hotărât la gestul funest, din cauză că soţul ei, d-rul V. Noveanu, fost şef judeţean al partidului Totul pentru Ţară, în clipa de faţă închis, ar fi dat o procură fratelui său, să facă formele pentru divorţ şi să i asigure lui toată averea câştigată de el ca medic. Totuşi, se întăreşte, că nu partea bănească ar fi îndemnat-o la sinucidere.

*

La închiderea foii ne soseşte vestea, că d-na, dr. Noveanu a încetat din viaţă în chinuri groaznice. Cea din urmă dorinţă a sa a fost, ca în sicriu să i fie pusă şi fotografia bărbatului, care singur i-a priceput durerea.

Fioroşii criminali Culda şi Töckeş

nu s'au bucurat decât puţine ceasuri de plăcuta libertate!

In împrejurări înfiorătoare, doi oameni certaţi cu legile, şi lumeşti şi cereşti, au omorât pe un oarecare Goldschlager, de meserie cămătar. L-au omorât în Bucureşti, în toamna trecută şi apoi l-au dus pe marginea unui râu din Ardeal. Poliţia după îndelungi cercetări a reuşit să afle pe cei doi criminali, trăind în linişte, în mijlocul familiilor, cu banii jefuiţi din omucidere.

Curtea cu Juraţi din Bucureşti i-a osândit la muncă silnică pe viaţă. De abia au trecut câteva luni dela osândă, câteva luni petrecute la închisoarea Jilava şi în mintea celor doi criminali a încolţit gândul libertăţii. Cu un ferestrău peste noapte, cei doi au tăiat grătarul dela fereasta închisorii şi s'au făcut nevăzuţi. Poliţia s'a pus îndată în urmărirea lor. După 48 de ceasuri Culda a fost prins cel dintâi. Luni dimineaţa a fost prins şi Tockes. Criminalii s'au bucurat prea puţin de libertate. Le-a fost deajuns şi atâta. Mai multă şi aşa nu vor mai avea. S'au căit ei pentru fapta lor. Dar prea târziu.

Trebue să fim cu ochii în patru faţă de politica vicleană a Ungariei

Când a lipit Hitler Austria la Germania, Ungaria s'a cutremurat din toată fiinţa sa. Era şi firesc să se cutremure, când a simţit călcâiul uriaş al Germaniei, trântit în pragul graniţei sale. Pe dată şi-a trimis reprezentanţii la Berlin şi i-a pus să declare, că Ungaria de când lumea şi pământul, a fost cea mai bună prietenă cu Germania. De frică ori de voie bună, Ungurii n'au avut încotro. Căci neamţul nu ştie de glumă.

Inchinarea prea de tot în văzul tuturor, cu care ungurii s'au dus la Berlin, nu a fost pe placul Micei Inţelegeri, de care Ungaria încă poartă o frică aproape soră cu aceea a nemţilor. Şi ca să se pună bine şi cu aceasta din urmă, şi-a zis Ungaria: »Ce s'ar întâmpla dacă voi face închinare şi Micei Inţelegeri, că paza bună trece primejdia rea«... Zicând aceasta, Ungaria şi-a trimis reprezentanţii la consfătuirea Micei Inţelegeri, cari au izbutit să câştige din partea Micei Inţelegeri o mare îngăduire a acesteia, în legătură cu înarmarea. I-a fost îngăduit, adecă, să se înarmeze în rând cu celelalte neamuri. In schimbul acestei îngăduinţe, Ungaria a declarat că va purta prietenie Micei Inţelegeri şi că nici odată nu o va ataca cu arma.

Dacă membrii Micei Inţelegeri au dat crezare declaraţiunilor Ungariei, nu mai puţin putem face noi. Ungaria însă trebue să înfăptuiască o singură făgăduinţă, aceea de a opri propaganda revizionistă pe care o face peste graniţă. Acest singur fapt împlinit şi ajunge mai mult decât toate declaraţiunile sunătoare pe cari le fac Ungurii.

Cât despre politica de a merge dela Ana la Caiafa, noi să fim cu ochii în patru! Mergerea Regentului Horty la Berlin, pe deoparte şi legarea preteniei cu Mica Inţelegere de altă parte, sunt semne, că Ungaria face o politică vicleană, o politică cu două feţe, cari deopotrivă pot înşela, şi buna credinţă a Germaniei şi a Micei Inţelegeri.

COLŢUL PLUGARULUI

Incurajarea agricultorilor harnici

— Concursul grâului —

In acţiunea sa de proteguire a celor mulţi, guvernul dă o însemnătate deosebită ridicării clasei ţărăneşti. Drumurile de ţară şi satele sunt, în clipele de faţă, o întinsă reţea de lucrare constructivă. Se nivelează şi se pietruesc şoselele, se sapă şanţuri adânci, se îndreaptă străzile. In Basarabia, în ţinutul moţilor, în Maramureş, în Muntenia, pretutindeni noui drumuri înlesnesc paşii înaintării, uşurează putinţa de umblare — şi, deci, de câştig — ale populaţiei.

Sănătatea satelor noastre ocupă, de asemenea, un loc de frunte în preocupările şi în realizările guvernului. Ofensiva sanitară se duce într'un ritm neîntâlnit până acum. Impotriva bolilor sociale (tuberculoza, sifilisul, (frântul) malaria, (friguri) s'a pornit o luptă, menită să aducă sănătatea în casa fiecărui sătean.

Guvernul încurajează în toate felurile pătura ţărănească — stratul de rezistenţă al Neamului — ajutându-l după un program bine chibzuit, luminat şi cu folos. Ploblema celor cari poartă sapa şi plugul este problema de căpetenie a ţării. Sătenii din tot cuprinsul ţării se bucură de o nouă atenţie a guvernului, prin concursul grâului, instituit de ministerul agriculturii, care se va ţine în ziua de 4 Septemvrie.

Se vor acorda premii în bani şi distincţiuni tuturor sătenilor, cari au dat dovadă de hărnicie deosebită şi de mai mare dragoste de pământ. După atâtea concursuri sportive sau artistice, »Concursul grâului« vine să aducă o îndestulare şi celor mulţi, din mânile cărora isbucnesc snopii de soare ai grâului şi ai pâinii ţării. Căci de multe ori, când plugarul are tragere de inimă, iar plugul său ştie să dăltuiască viguros faţa pământului, ce este, oare, ogorul său, dacă nu o mică operă de artă a naturii şi a puterii omeneşti?

»Concursul grâului« aici vrea să ajungă: la o întrecere voioasă şi cinstită între toţi plugarii ţării, întrecere, din care ţara noastră va câştiga mult. Iubirea de ogor şi de a scoate din el cele mai frumoase spice de aur îşi vor căpăta, prin »Concursul grâului«, avântul nebănuit până azi în agricultura dela noi.

Frumoase înfăptuiri şi de bun folos.

Credite pentru viticultori

Institutul naţional cooperatist, a aprobat 10 milioane lei cooperativelor viticole, pentru campania de vinificare din toamna aceasta. In acest scop Federaţia a dat o circulară tuturor unităţilor care au nevoie de împrumuturi.

— Şi ce ai fost în lume?

— Am fost, în zilele mele, căpitan de strajă în cetatea Sorocei la Nistru şi am slujit în anii tinereţii subt Alexandru Vodă cel bun. După ce mi-am făcut datoria către domn şi ţară şi am rămas singur pe lume, că pe toţi ai mei i-au ucis Tătarii, am venit aici în munte, să-mi caut şi de suflet — să-mi gătesc calea către Dumnezeu. După aceia, iarăşi a întrebat Ştefan Vodă pe bătrân.

— Spunemi, părinte, mă cunoşti pe mine?

Călugărul a răspuns:

— Ba, nu te cunosc, fiule. Atunci oaspele i-a spus:

— Să ştii părinte, că eu sunt Ştefan, Domnul Moldovei.

Bătrânul s'a plecat cucernic înaintea lui Ştefan Vodă, apoi l-a blagoslovit zicând:

— Dumnezeu să-ţi lumineze mintea, să-ţi întărească braţul şi să câştigi dragostea norodului întru mulţi ani.

Privind Vodă Ştefan blagoslovenia dela bătrân, a luat ceata boerilor călăreţi lăsaţi în pădure şi s'a întors în cetatea Sucevei. Iar a doua zi a chemat pe sfetnicii tronului şi mulţime mare de boeri şi le a cuvântat aşa:

»Cinstiţi boeri ai Domniei Mele! M'aţi crescut, învăţându mă tot ce a-ţi socotit că trebue să ştie un Domn de ţară şi mi-aţi arătat cum să judec pricinile din lăuntru şi să apăr ţara şi norodul de vicleniile vrăjmaşilor celor din afară şi cu felurite iscusinţe m'aţi împodobit.

— Mi-a-ţi vorbit de toate stăpânirile cele pământeşti şi de dobândirea lor, dar nu mi-aţi grăit de sufletul norodului meu şi de ceiace este mai scump acestui norod, adecă de credinţa lui şi de biserică. Iar eu văd că de nu va cunoaşe domnul sufletul norodului şi năravurile lui şi năzuinţele lui, în zadar îi sunt toate celelalte vrednicii. Dar, iată, am aflat singur, că afară de lumea din jurul scaunului domniei mele, plină de îndestulări, este şi sărăcimea, şi afară de lumea vicleană a târgurilor este şi o lume curată a codrilor şi a pustiei şi mai presus de învăţăturile înalte ale lumii acesteia trufaşe, sunt şi cele smerite şi dumnezeeşti şi acum pricep, că ce nu pot face pentru luminarea şi mângâerea norodului domniile vremelnice şi schimbătoare, nici înţelepciunea veacului acestuia şi nici tăria oştilor, face credinţa lui în Dumnezeu.

De acestea nimic nu mi-aţi grăit, dar mi-a grăit un călugăr.

Minunată viaţă este călugăria! Poporul o preţuieşte şi eu o voi preţui«.

Indată a poruncit să se facă pe locul acela o biserică, schitul Pătrăuţi care este în Bucovina.

De atunci a început Ştefan Vodă a zidi mănăstiri multe şi a le împodobi şi a le dărui cu moşii, îndemnând şi pe boieri a face aşişderea, după fiecare bătălie sau necaz mare venit asupra Moldovei.

Pentru aceste, fapte numele lui este pomenit cu cinste vreme de atâtea veacuri.. şi de biserică şi de popor.

Din „Cuvinte pentru Monahi" trimisă de *Constantin Dumitraşcu.*

Noutăţi — Ştirile săptămânii

Adunarea generală a „Astrei" va avea loc în zilele de 10—12 Septemvrie anul de faţă, în oraşelul Abrud din munţii Apuseni. Aceia cari vor lua parte la adunare, vor primi o reducere de 50 de procente la biletul de tren.

Dela greva foamei la bătae. Intr'o închisoare din oraşul Halensburg în America, s'au răsvrătit 600 de osândiţi, cari au declarat greva foamei, refuzând mâncarea şi apa. Dintre aceştia 30 au fost despărţiţi şi duşi în altă parte. In una din dimineţi, 4 arestaţi au fost aflaţi morţi. Poliţia americană vesteşte, că cei 30 de deţinuţi, peste noapte s'au luat la bătae şi s'au lovit în cap cu ţevile dela nişte conducte de încălzire. Se mai svoneşte, că ei au fost bătuţi de gardieni. Este greu să mai afle cei din afară ce se petrece cu arestaţii într'o închisoare.

Muncitor călcat de automobil Pe drumul dintre Predeal şi Braşov, o maşină din Câmpina a lovit pe muncitorul Nicolae Şerbu, rănindu-l de moarte. Conducătorul maşinei a fost dus la poliţie iar rănitul la spitalul „Mârzescu" din Braşov.

Conducător politic ungur osândit. In zilele acestea s'a judecat, de către Curtea de Casaţie din Budapesta, recursul maiorului Szalassy, şeful partidului naţionalist naţional-socialist din Ungaria. Curtea de Casaţie i-a dictat pedeapsa de 3 ani muncă silnică. Aceasta osândă nu se mai poate schimba.

Cel mai mare proces din America se va judeca în curând la New-York. In faţa judecătorilor va apărea marele politician american James Hines, şeful partidului democrat, care în tovărăşie cu cel mai renumiţi bandiţi ai Americei, a izbutit să organizeze jocuri de noroc, cari i-au adus câştiguri de miliarde de lei. El mai este învinuit de înşelăciune. Ziarele vestesc că un mare număr de persoane politice sunt amestecate în acest răsunător proces.

Turmă de oi trăznită. Deslănţuindu-se o furtună deasupra comunei Chişineu Criş din judeţul Arad, trăznetul a căzut pe grajdul locuitorului Ion Denisa, omorând 70 de oi.

Vapor italian aruncat pe stânci. Vaporul italian Campidoglio, care a plecat acum o săptămână din Constanţa, a fost aruncat de furtună pe stânci, în apropierea portului Burgas. Vaporul primejduit să se scufunde a cerut ajutoare. Un vapor de ajutor englez, a plecat îndată înspre locul nenorocirii.

O răsplată binemeritată. Cititori îşi amintesc de fapta eroică a mecanicului de locomotivă Victor Vintilă care, la 21 Iunie, deşi grav rănit de semaforul din staţia Veneţia lângă Oradea, a continuat să conducă acceleratul, care face legătura între graniţa de apus şi capitala Ardealului, ajungând punctual, cu toată întârzierea suferită pe drum, la Cluj, unde s'a prăbuşit plin de sângele care-i cursese din belşug.

Pentru această faptă, direcţia generală a căilor ferate l-a citat prin circulară şi i-a dat o recompensă de 20 000 lei.

Ziarul »Universul«, care acum câţiva ani a făcut un premiu cu denumirea „Virtutea cetăţenească" pentru cei care îşi fac în mod deosebit datoria, i-a dăruit din acest fond suma de 10.000 de lei

Iată o răsplată binemeritată.

S'a sinucis din cauza că nu a putut plăti impozitul. Fierarul Francisc Biro, în vârstă de 67 de ani din Ciunteşti jud. Bihor, şi-a tăiat grumazul cu un cuţit. Membrii familiei au dat peste el într'un lac de sânge.

Sinucigaşul a fost internat în stare gravă în spitalul din Ineu, unde cu toate îngrijirile, a încetat din viaţă.

Jandarmii făcând cercetări, au constatat, că Biro Francisc, şi a pus capăt zilelor din cauza unor gânduri negre ce-l urmăreau dela un timp încoace. El se plângea în fiecare zi că nu are cu ce plăti impozitele

Incercare de omor a fost săvârşită împotriva şefului poliţiei secrete G. P. U. din Rusia. Câţiva ruşi înarmaţi, au ieşit în calea lui Jezov şeful poliţiei şi au tras mai multe focuri de armă. Atentatorii nu şi au ajuns ţinta.

O nouă armă de războI. Vestitul colonel englez Lawrence, numit şi eroul Arabiei, căci a luptat pentru ridicarea Arabiei, a lăsat o moştenire ciudată. Este vorba de un plan de maşină drăcească, care pluteşte prin apă şi scufundă orice vapor care îi iese în cale. Englezii au încercat această nouă armă şi aflându-o neînchipuit de bună, au început să o fabrice un număr mare.

Toate acestea se pregătesc pentru uciderea oamenilor !...

Recoltă nimicită de foc. Un foc năprasnic a izbucnit la o arie din comuna Serbeşti jud. Baia. Focul a nimicit recolta de grâu la 30 de locuitori, făcând pagube de aproape un milion de lei. Vina nu este a nimănui. Grâul s'a aprins din scânteile dela maşina de treerat.

Preoţii germani jură credinţă lui Hitler. Peste 1500 pastori evanghelici, au refuzat să jure credinţă statului, aşa cum prevedea o dispoziţie recent introdusă în Germania. In faţa acestei rezistenţe, termenul ultim pentru depunerea acestui jurământ, fixat pentru ziua de 31 August, a fost prelungit până la 30 Sept.

O veste oficioasă dă de ştire, că greutăţile au fost înlăturate şi că sinodul confesional a »Vechii uniuni prusiene« a ajuns la o înţelegere cu autorităţile eclesiastice de stat şi că el a dat îngăduire preoţilor evanghelici, să depună jurământul cerut.

Cartea dlui Hitler intitulată »Mein Kampf« (Războiul meu) a atins în Germania numărul de 4 milioane de exemplare. După cărţile sfinte, ca biblia şi altele, aceasta carte a fost tipărită în cele mai multe exemplare.

O bătălie norocoasă pentru 40 de prizonieri. In luna trecută s'a petrecut cunoscuta bătălie dintre japonezi şi ruşi, când japonezii au ocupat localitatea Ciang Ku Feng. Intr'o tabără de pe o insulă de lângă Wladivostock se aflau 40 de prizonieri polonezi prinşi de ruşi în timpul războiului şi puşi la munci grele. Japonezii când au trecut pe aci, au ocupat tabăra şi au eliberat pe prizonieri. In săptămâna trecută, fericiţii prizonieri au ajuns în patria lor. Bătălia a fost norocoasă pentru cei 40 de prizonieri.

87 de vaci moarte pentrucă au mâncat ştir. In colonia germană Cleahliţa jud. Cetatea Albă, dintr'o turmă de 120 de vaci de soiu au murit 87, din cauză că au mâncat ştir, o iarbă otrăvitoare. La faţa locului a plecat îndată o comisie de medici veterinari, ca să cerceteze acest fapt, care nu s'a mai petrecut niciodată acolo

Pentru abonaţii şi depozitarii ziarului „Libertatea"

Administraţia ziarului »Libertatea«—Moţa, mutându-se din Calea Victoriei No. 63 — unde a rămas numai Direcţiunea ziarului — în Str. Luterană No. 6 et. III, domnii depozitari ai ziarului, ca şi abonaţii, sunt rugaţi a trimite aci orice cerere de abonament, schimbări de adrese, schimbări de tiraj, etc.

Deasemenea, achitarea abonamentelor, a conturilor şi orice trimitere de bani, se vor face la noua adresă:

Administraţia ziarului »LIBERTATEA«- MOŢA BUCUREŞTI, Str. Luterană No. 6, et. III

Sicriul cu rămăşiţele pământeşti ale lui Octavian Goga au fost îngropate la Ciucea

Sicriul cu rămăşiţele pământeşti ale lui Octavian Goga, a fost ridicat de membrii familiei, din cripta capelei din cimitirul Belu, unde fusese depus vremelnic şi a fost transportat la Ciucea.

Sâmbătă a avut loc pro hodul. A luat parte Dl Silviu Dragomir, comisar general pentru minorităţi, delegat a reprezenta pe I. P. S. Sa Patriarhul Miron, preşedintele consiliului de miniştri; dl general Hanzu rezident regal al ţinutului Someş, cât şi un mare număr de foşti prieteni şi cunoscuţi.

Sicriul a fost aşezat spre veşnică odihnă în cripta castelului. Peste aceasta criptă în primăvara viitoare urmează să se ridice o capelă.

Jidanii din Germania vor purta numele de de botez şi de familie statornicite de lege

O lege ieşită de curând, dă o listă completă a pronumelor care trebuesc să fie purtate de jidani şi cari nu pot fi date copiilor creştini. Pronume de origină biblică, ca Iosef şi altele, şi pronume de origine străină, ca Petre, Iuliu, Elisabeta, Maria, şi altele, nu sunt cuprinse în lista numelor pe care le pot purta evreii, căci sunt considerate ca fiind germanizate.

Evreii germani sau evreii fără patrie, cari nu poartă în clipa de faţă numele cuprinse în această listă, vor trebui ca, începând dela 1 Ianuarie 1939, să adaoge la pronumele lor, numele de Israel pentru bărbaţi şi Sara pentru femei.

Cei cari se vor abate dela aceste dispoziţiuni, vor fi pedepsiţi cu închisoare şi amendă.

Israeliţii de altă naţionalitate nu sunt loviţi prin această măsură. Pronumele negermane sau negermanizate nu vor putea fi date creştinilor, decât dacă se arată, că folosirea lor aparţine la o familie din care face parte.

19 marinari englezi s'au împotrivit să mai plece cu vaporul în Spania republicană

19 marinari, ofiţeri şi mecanici de pe un vapor englez, au cerut comandantului să fie coborâţi, refuzând să mai facă călătoria în Spania.

Ei şi-au motivat cererea, arătând că viaţa le este în primejdie de a fi bombardaţi de aviaţia şi flota de război a spaniolilor naţionalişti.

Cum comandantul vasului a refuzat să le satisfacă cererea, cei 19 marinari s'au prezentat la reprezentantul englez din Constanţa, explicându-i situaţia şi spunând că în nici un caz nu vor mai pleca în Spania.

In faţa acestei situaţii, comandantul vasului englez a fost obligat să le plătească drepturile şi să-i coboare, iar în locul lor a angajat marinari români. Marinarii englezi vor pleca spre Anglia cu trenul.

Acesta este al doilea caz asemănător, întâmplat în portul Constanţa, cu un vapor englez.

In Palestina curge sânge mult!

Un grup de jidovi au aşezat o bombă în mijlocul pieţii de legume din Haiffa. Bomba a făcut explozie în clipa în care piaţa era plină de arabi. Cu acest prilej au fost omorâţi 35 de arabi şi răniţi greu peste 100.

La auzul acestui nou atentat, arabii au început să ucidă şi să aprindă. Trupele engleze sunt neputincioase în faţa furiei tot mai mari a arabilor. Până şi copiii iau arme în mână şi ucid. Astfel, poliţia a izbutit să aresteze pe un arab de 14 ani, care avea la dânsul o puşcă, 2 pistoale şi era încins cu o cartuşieră plină de gloanţe. Copilul a fost osândit pe dată la muncă silnică pe viaţă.

Sânge mult curge în Palestina. Focul se aprinde din ce în ce mai tare. Unde va ajunge? După credinţa noastră, la scoaterea şi de acolo a jidovilor. Pe asta sunt porniţi Arabii. Englezii în zadar se străduesc, că nu-i pot opri

BUN DE IMPRIMAT

TIPOGRAFIA SOCIETĂŢII ASTRA ARDELEANĂ CLUJ